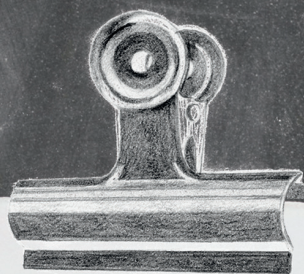

Angela Schultheiss

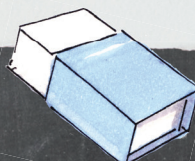
Potlood

De basis

VAN HET TEKENEN

TECHNIEKEN & VOORBEELDEN

Angela Schultheiss

De basis

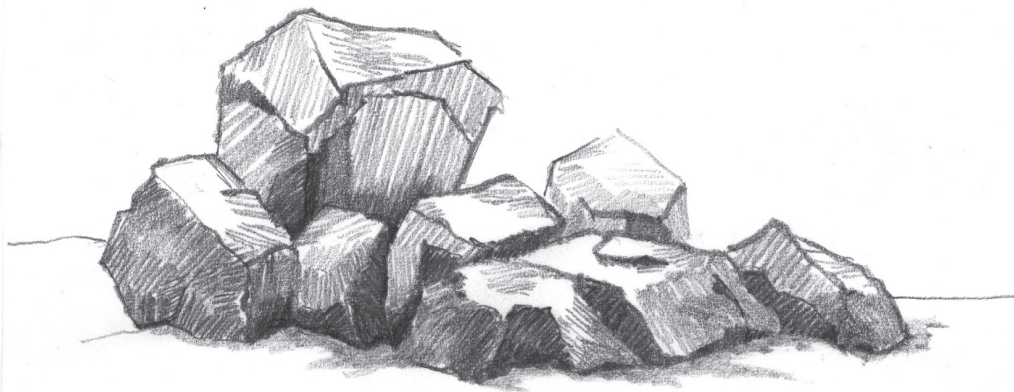
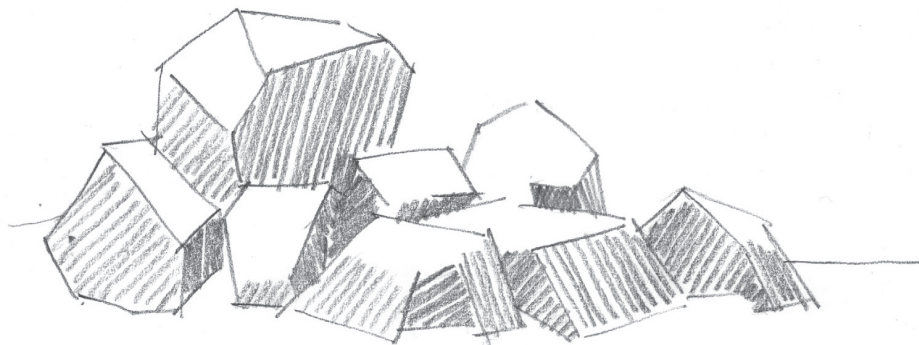
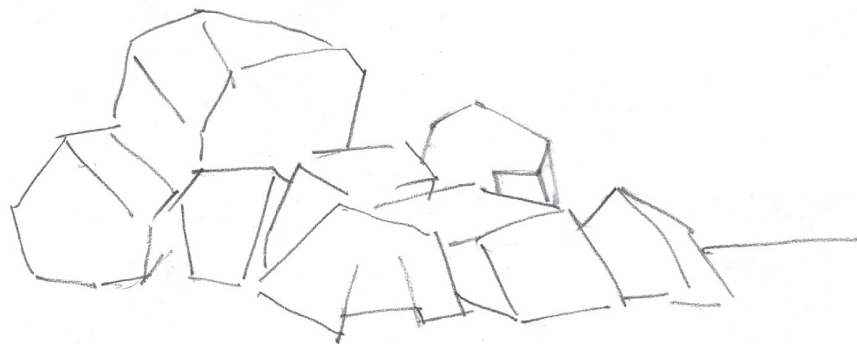
VAN HET TEKENEN

TECHNIEKEN & VOORBEELDEN

KOSMOS

Utrecht/Antwerpen

**Ik wil mijn vader bedanken.
Door zijn steun is dit boek ontstaan.**

INHOUD

- 5-17** **INLEIDING**
De tekening · Voorwoord · Het potlood · Het gereedschap · Houding · Warming-up · En dan nu echt beginnen!
- 18-31** **LIJN & STREEP**
De functie van lijnen en hun uitdrukkingsmogelijkheden
- 32-45** **STRUCTUUR**
De uitdrukkingsmogelijkheden van structuur · Het weergeven van verschillende oppervlakken en texturen
- 46-55** **ARCERING**
De functie van arcering in een artistieke tekening en de verschillende weergaven
- 56-63** **TOONWAARDEN**
Functies en uitdrukkingsmogelijkheden van toonwaarden
- 64-71** **KARAKTERISTIEKEN**
Karakteristieke onderwerpen voor het gebruik van potlood als tekeninstrument
- 72-81** **PERSPECTIEF**
Principes van ruimtelijke weergave
- 82-89** **COMPOSITIE**
Verschillende beeldrichtingen en -formaten als uitdrukkingsmogelijkheid
- 90-99** **GEMENGDE TECHNIEKEN**
Combinaties van andere teken- en schilderinstrumenten met potlood
- 100-105** **VERDER LEREN**
Vervolgstudies en voorbeelden van populaire tekenmotieven
- 106-111** **TIPS EN TRUCS · WOORDENLIJST · KORTE BIOGRAFIE**
Nuttige tekentips · Wat is wat · De schrijfster

Elk hoofdstuk sluit af met een oefenpagina, die je kunt kopiëren om de tekening verder uit te werken.

DE TEKENING

Een tekening is een artistieke weergave die, in tegenstelling tot een schilderij, doorgaans slechts bestaat uit lijnen en monochrome tinten. Het meest gebruikte instrument om mee te tekenen is het potlood.

De tekening is de moeder van alle kunsten. Frederico Zuccari (1542-1607) vergelijkt de tekening met de goddelijke scheppingshandeling. In het begin is er een idee, het innerlijke beeld. Hieruit ontstaat een tekening als uiterlijke weergave van dat idee. Andere kunstzinnige uitingen zijn slechts een uitbreiding en voltooiing.

Tekenen is een van de oerbezigheden van de mens.

De oudste tekeningen zijn de rots-tekeningen in grotten. Onze verre voorouders tekenden en krasten met verkoold hout of pigmenten bijvoorbeeld magische symbolen op de wanden, voor een voorspoedige jacht. Dit soort werken ontstond in alle beschavingen en gaf doorgaans met behulp van omtrekken een onderwerp weer. De tekeningen waren vaak nauw verwant aan het schrift of symbolen.

Vanaf 3000 v.C. ontstonden in het oude Egypte en later ook in het Romeinse Rijk fresco's. Een fresco is een tekening of wandschildering gemaakt in natte kalk.

Ongeveer 2000 jaar later, in de Griekse cultuur, werden aardewerken vazen de belangrijkste dragers van tekeningen. Eerst maakte men deze door lijnen in het nog zachte aardewerk te krassen; later werden 'uitwendige' tekeningen op de vaten aangebracht, op een witte ondergrond.

Detailschets naar motieven op een antieke Griekse amfora. Hierop werden vaak historische gebeurtenissen of mythologische voorstellingen afgebeeld.

VOORWOORD

Beste lezer,

Tekenen is een prachtige hobby. Het verbreedt je blik op de wereld en verscherpt je inzicht in de essentie van dingen. De tekening is de basis van alle beeldende kunsten. Het potlood was en is het meest gebruikte en meest krachtige tekeninstrument. Ik laat je aan de hand van talloze voorbeelden zien hoe je het potlood met succes gebruikt.

Dit is een leer- en oefenboek voor zowel beginnende als gevorderde tekenaars. Oefenideeën en oefenpagina's motiveren je om te experimenteren en stimuleren je eigen creativiteit. Het maakt niet uit welk onderwerp je weergeeft; de tekening bestaat altijd uit lijnen, structuren, toonwaarden en arceringen. Ik leg duidelijk uit hoe je deze tekenelementen goed kunt inzetten en welke uitdrukkingsmogelijkheden ze bieden. Op deze manier leer je de basistechnieken en de vaardigheid om allerlei onderwerpen te kunnen tekenen.

In de tekencursussen die ik heb gegeven, heeft mijn onderwijsconcept altijd goed gewerkt, omdat het niet te veel eist van beginners en snel tot resultaten leidt. Na elk hoofdstuk is een oefenpagina opgenomen die aanzet tot praktische uitwerking van de besproken technieken. Deze pagina's kun je kopiëren en uitwerken. Ik adviseer je om de volgorde van het boek aan te houden, omdat de oefeningen opbouwend zijn opgezet. Als je genoeg geduld en belangstelling hebt voor het tekenen, zul je veel plezier beleven aan je geslaagde tekenprojecten.

Ik wens je veel succes bij het tekenen met potlood.

Angela Schultheiss

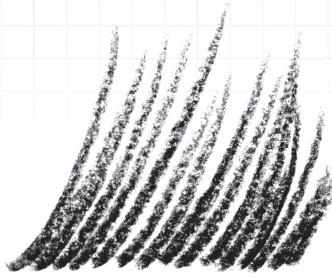
LIJN & STREEP

Op deze beide bladzijden vind je onderwerpen die met lijnen en strepen eenvoudig te tekenen zijn. Dit is een oefenblad, waarop je half-voltooide tekenvoorbeelden kunt uitwerken.

Als je meerdere kopieën maakt van deze oefenbladzijden, kun je de voorbeelden vaker uitwerken en ook op verschillende papersoorten oefenen.

OEFENIDEE

Als afsluiting van deze oefeningen ga je 'Gras in de wind' tekenen. Teken met je eigen zachte potlood. Begin de gebogen lijnen met veel druk en laat ze naar boven toe zacht 'uitlopen'. Ook een plantenblad met duidelijke nerven kun je op deze manier goed weergeven.

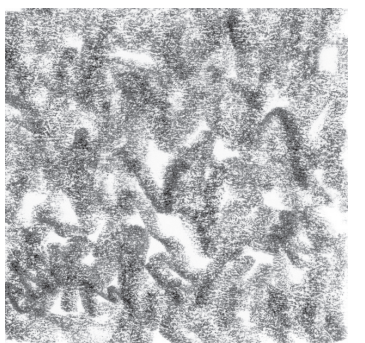
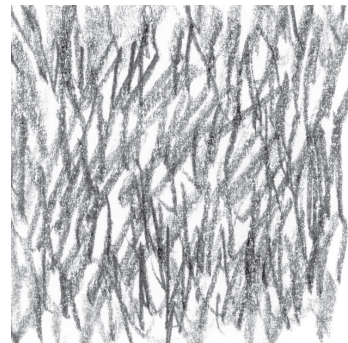
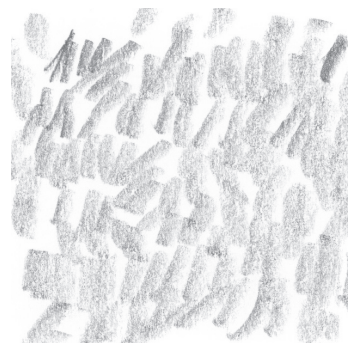
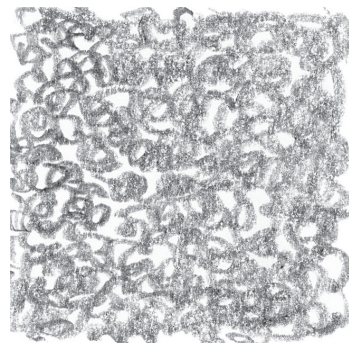
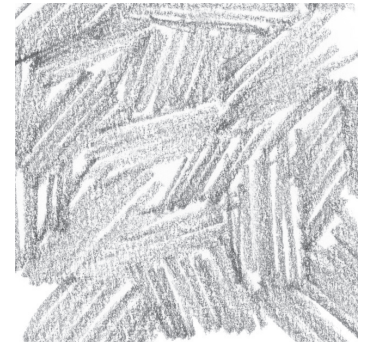
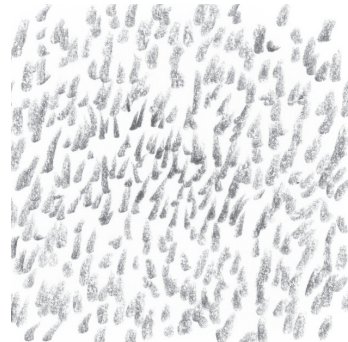
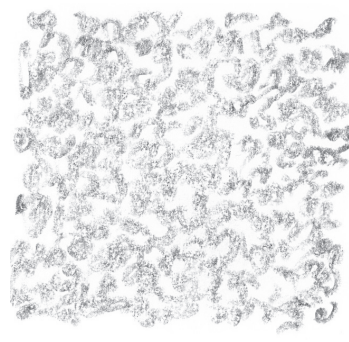
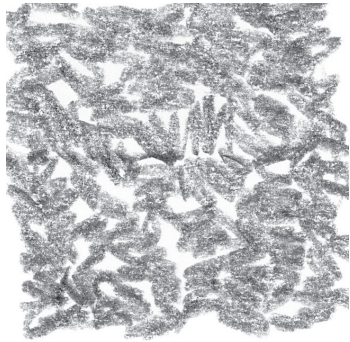
Met grote druk zorg je voor een sterke, donkere lijn. Als je de druk vermindert, wordt de lijn lichter en zachter. Dit komt overeen met de natuurlijke groei van gras. Het is onderaan steviger en breder en wordt aan het uiteinde dunner. Hier is een 6B-potlood gebruikt.

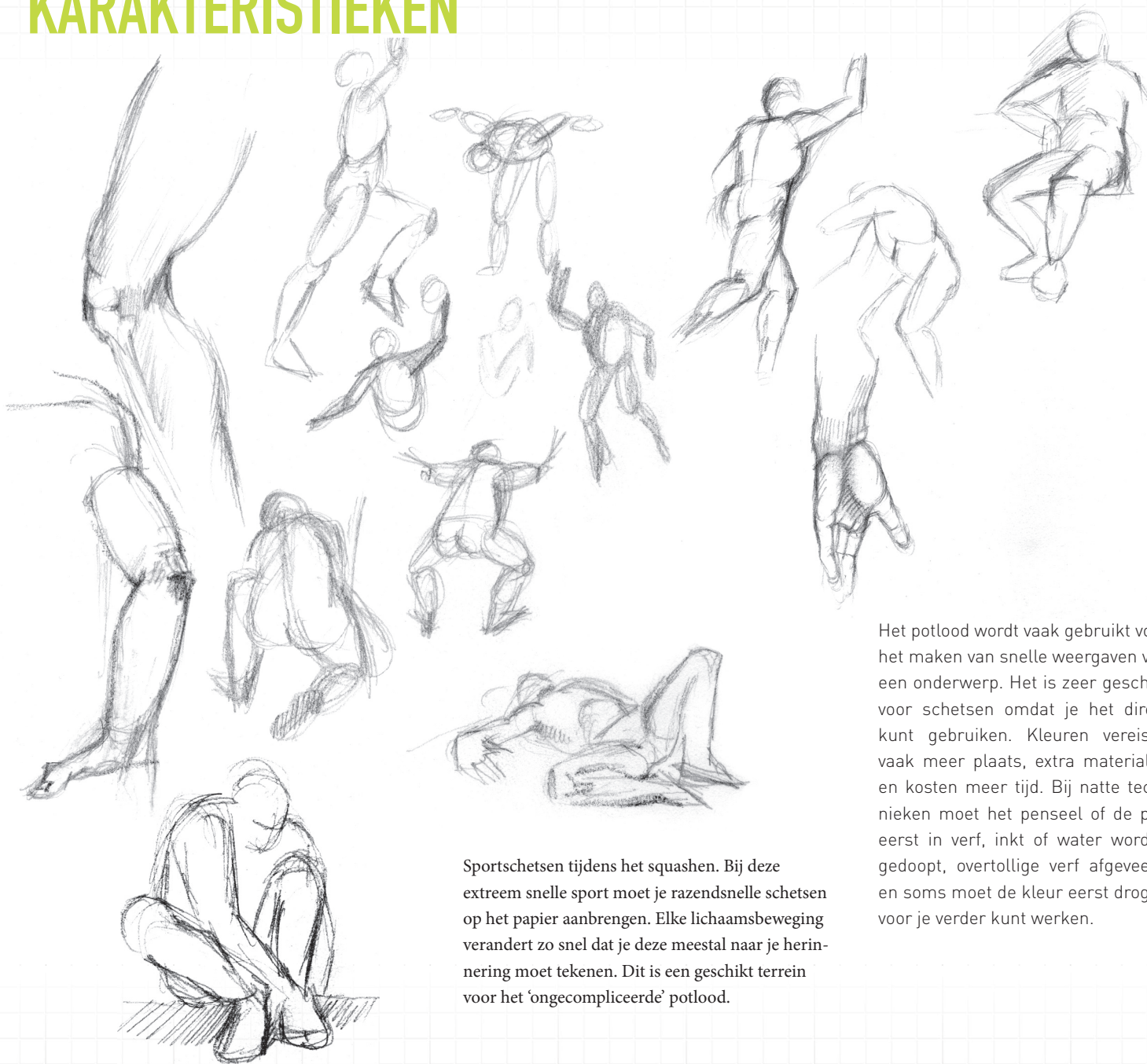
Deze lavendeltak is met behulp van 6B-strepen eenvoudig en herkenbaar weergegeven. Donkere strepen geven de voorste 'naalden' weer, de achterste zijn zachter getekend. Hierdoor ontstaat ook een ruimtelijke werking.

Begin je lijnen bij de pen van de veer en oefen daar meer druk uit dan aan de buitenrand van de veer. Dit principe is vergelijkbaar met de vorige oefening, 'Gras'. Let hier ook op gelijkmatige, parallelle lijnafstanden.

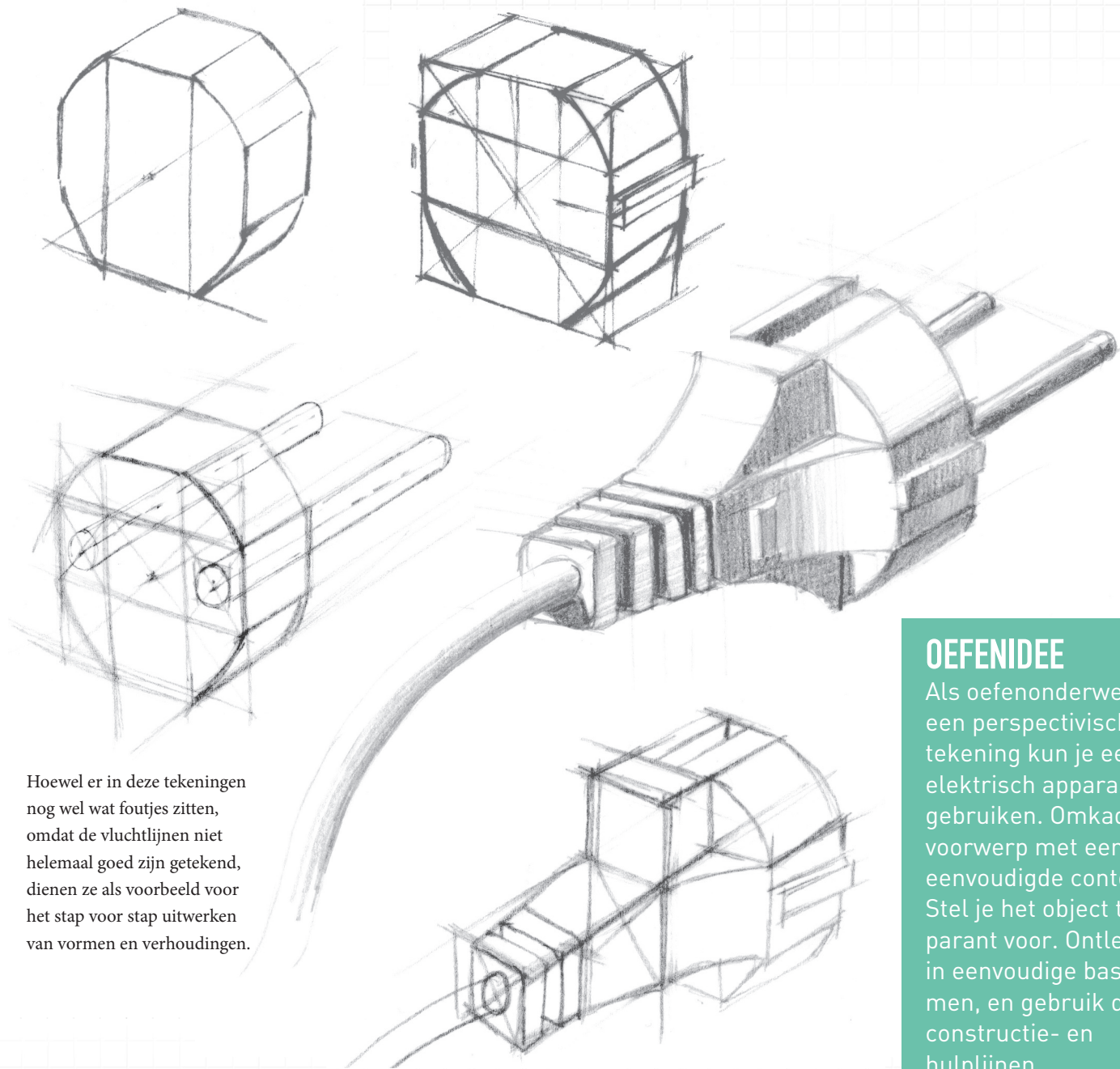

KARAKTERISTIEKEN

Het potlood wordt vaak gebruikt voor het maken van snelle weergaven van een onderwerp. Het is zeer geschikt voor schetsen omdat je het direct kunt gebruiken. Kleuren vereisen vaak meer plaats, extra materialen en kosten meer tijd. Bij natte technieken moet het penseel of de pen eerst in verf, inkt of water worden gedoopt, overtollige verf afgeveegd en soms moet de kleur eerst drogen voor je verder kunt werken.

Sportschetsen tijdens het squashen. Bij deze extreem snelle sport moet je razendsnelle schetsen op het papier aanbrengen. Elke lichaamsbeweging verandert zo snel dat je deze meestal naar je herinnering moet tekenen. Dit is een geschikt terrein voor het 'ongecompliceerde' potlood.

Hoewel er in deze tekeningen nog wel wat foutjes zitten, omdat de vluchtlijnen niet helemaal goed zijn getekend, dienen ze als voorbeeld voor het stap voor stap uitwerken van vormen en verhoudingen.

OEFENIDEE

Als oefenonderwerp voor een perspectivische tekening kun je een elektrisch apparaat gebruiken. Omkader het voorwerp met een vereenvoudigde contourlijn. Stel je het object transparant voor. Ontleed het in eenvoudige basisvormen, en gebruik daarbij constructie- en hulplijnen.

NOG MEER TEKENBOEKEN

REALISTISCHE PORTRETTE TEKENEN EN SCHILDEREN

ISBN 9789043917995

TEKENLAB

ISBN 9789043915274

TEKENLAB FANTASIEDIEREN

ISBN 9789043916387

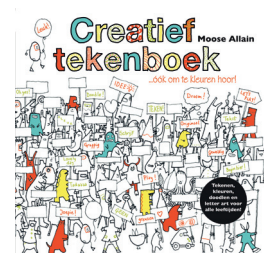
IEDEREEN KAN TEKENEN

ISBN 9789043915410

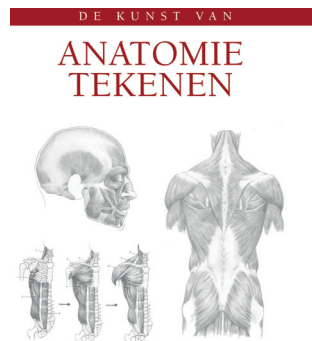
GRONDBEGINSELEN VOOR HET TEKENEN (MET DVD!)

ISBN 9789043918008

CREATIEF TEKENBOEK

ISBN 9789043918046

DE KUNST VAN ANATOMIE TEKENEN

ISBN 9789043917650

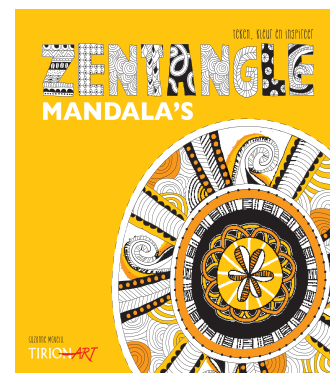
VOGELS TEKENEN EN SCHILDEREN

ISBN 9789043918367

BASISBOEK ZENTANGLE

ISBN 9789043918503

ZENTANGLE MANDALA'S

ISBN 9789043917223

COLOFON

Alle in dit boek gebruikte afbeeldingen zijn auteursrechtelijk beschermd en mogen alleen met schriftelijke toestemming van de uitgever voor commerciële doeleinden worden gebruikt. Het verveelvoudigen of verspreiden van inhoud uit dit boek is verboden. Dit geldt in het bijzonder voor kopieën, vertalingen, microfilms en het verwerken in elektronische systemen.

De in het boek gedane uitspraken en adviezen werden zowel door de auteur als de uitgever zorgvuldig gecontroleerd en getest. Een garantie voor succes kan echter niet gegeven worden en er kunnen geen rechten aan ontleend worden of claims gelegd.

KOSMOS

www.kosmosuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Perfekt zeichnen mit dem Bleistift*

© 2014 Edition Michael Fischer GmbH, Igling, Duitsland

Deze editie is mede tot stand gekomen in samenwerking met Silke Bruenink Agency, München, Duitsland

Tekeningen en lay-out: © Angela Schultheiss, tenzij anders vermeld

Vormgeving omslag Nederlandse editie: Spletters

Zetwerk Nederlandse editie: De ZrIJ

Vertaling en productie: Vitataal

© 2015 voor de Nederlandse taal: Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

ISBN 978 90 4391 839 8

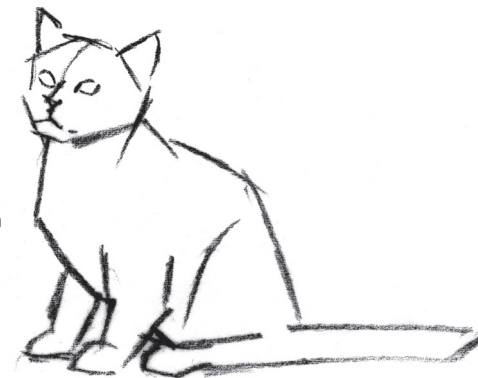
NUR 476

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit is een leer- en oefenboek voor zowel beginnende als gevorderde tekenaars. Technieken en uitdrukkingsmogelijkheden van lijnen, arceringen, toonwaarden en alle andere tekenelementen worden toegelicht aan de hand van illustratieve voorbeelden. Daarbij motiveren tal van oefenideeën en oefenpagina's je om praktisch aan de slag te gaan.

In dit boek is een succesvol leerconcept toegepast. Hierdoor boek je snel vorderingen als tekenaar en krijg je gefundeerde inzichten. Ontdek en ontwikkel met plezier je tekentalent, en veel succes bij het tekenen!

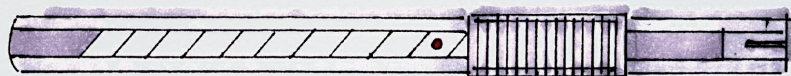

Potlood

DIT BOEK

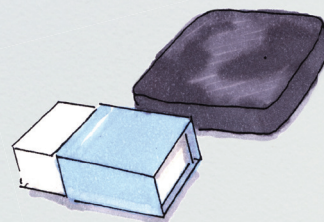
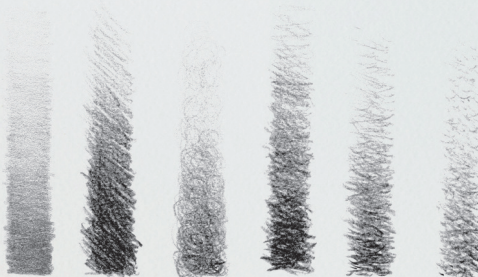
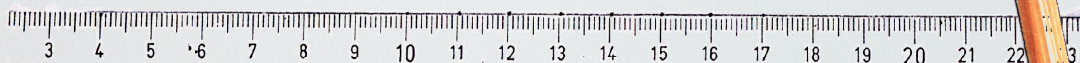
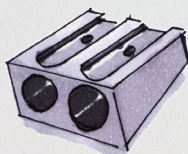
BIEDT ZOVEEL TEKENPLEZIER

In dit praktische boek *De basis van het tekenen* leer je alles over het tekenen met... potlood! Het boek is ingedeeld op tekentechniek; aan de hand van alledaagse voorbeelden kan iedereen zich deze tekentechnieken eigen maken. Voor tekenaars van alle niveaus de ideale handleiding om met plezier te gaan tekenen en technieken verder te ontwikkelen.

KOSMOS Utrecht/Antwerpen
NUR 476

9 789043 918398